

بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

فاطمه جهان افروز

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول).

zahra.jahanafrooz@gmail.com

دکتر مهران حسین افشاری

دکتری حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

mehranafs@gmail.com

شماره ۹۱ / تابستان ۱۴۰۳ (جلد اول) / صص ۱۷۰-۱۸۵
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره هفتم)

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش، از لحاظ شیوه اجرا تحقیقی شبه تجربی و پس رویدادی، در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری و مبتنی بر اطلاعات واقعی و از لحاظ طبقه بندی بر مبنای هدف از نوع کاربردی، همچنین تحقیق از لحاظ ماهیت و روش توصیفی است که داده‌ها به صورت سری زمانی و مدل مورد استفاده در این پژوهش مدل پنل می باشد که دوره زمانی در نظر گرفته شده در این مطالعه ۱۳۹۵-۱۴۰۱ می باشد. جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ در بورس فعال بوده اند بود که از تعداد ۶۱۶ شرکت پس از استفاده از روش نمونه حذفی سیستماتیک، تعداد ۱۳۳ نمونه به دست آمد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار Eviews استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می دهند مالیات بر درآمد بر عملکرد شرکت تأثیر مثبت و معناداری دارد. گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت تأثیر مثبت و معناداری دارد. واژگان کلیدی: مالیات بر درآمد، عملکرد شرکت، گردش دارایی‌ها در صنعت.

مقدمه

در حال حاضر، سود حسابداری پس از اعمال تغییراتی بر اساس قوانین مالیاتی، مبنای محاسبه مالیات بر درآمد شرکت‌هاست. سود حسابداری به جز در برخی موارد استثنایی، بر اساس مدل بهای تاریخی محاسبه می‌شود. در حسابداری بهای تاریخی هر مبادله در زمان وقوع خود و بر اساس ارزش موجودی در آن زمان ثبت و در دفاتر نگهداری شده و سپس بدون تغییر گزارش می‌شود. سود در این مدل برابر است با درآمد منهای هزینه محقق شده که هرکدام برحسب واحد پولی تاریخ انجام مبادله و هزینه استهلاک. برحسب واحد پولی تاریخ خرید دارایی مشمول استهلاک محاسبه و شناسایی می‌گردد. بدین ترتیب، درآمدهای مشمول مالیات، به نرخ تورم افزایش می‌یابند، اما از سمت دیگر، کسور مالیاتی (مانند استهلاک و بهای تمام‌شده کالای فروش رفته). مبنی بر بهای تاریخی بوده و با تورم تعدیل نمی‌شود، درحالی‌که، ارزش واقعی کسورات مالیاتی، افزایش یافته است. در چنین شرایطی تفاوت بین هزینه استهلاک تاریخی و هزینه استهلاک جاری، باعث افزایش سود شده درحالی‌که، سود واقعی افزایش در توانایی مصرف بدون کاهش سرمایه است.

عملکرد شرکت یک موضوع اساسی در مطالعات سازمان است زیرا هدف اصلی بخش شرکتی سودآوری آن است. برای شرکت ها مهم است که عملکرد بهتری برای دستیابی به احتمالات خود داشته باشند. این امر برای همه سازمانها در صورتی که در عملیات خود کارآمد باشند، مستقل و قابل تصور است. ساختار شرکت ماهیت پیچیده ای دارد و عملکرد آن به عوامل زیادی بستگی دارد. دو نظریه رقیب داستان های موفقیت بخش شرکتی را برای دستیابی به هدف سودآوری توضیح می دهند. عملکرد و سود شرکت ممکن است به عوامل تعیین کننده خارجی و ویژگی های خاص شرکت بستگی داشته باشد. نظریه مبتنی بر بازار توضیح می دهد که عوامل تعیین کننده بازار و عوامل خارجی برای شرکت برای افزایش عملکرد مالی آن ضروری هستند. درحالی که نظریه مبتنی بر منبع، عناصر خاص شرکت را برای یافتن عملکرد شرکت در نظر می گیرد. با این حال، هر دو نوع عامل به تسریع رشد و عملکرد شرکت کمک می کنند. (احمد و همکاران، ۲۰۲۳).

یکی از عوامل مؤثر بر عملکرد شرکت ها مالیات بر درآمد است. مالیات بر درآمد به عنوان یکی از مهمترین موارد در حوزه مالی، هر ساله توسط دولت جمع و شمار می شود. این مالیات، به عنوان یکی از منابع درآمدی دولت، برای تامین هزینه های عمومی و بهبود وضعیت اقتصادی کشور استفاده می شود. مالیات بر درآمد در اکثر کشورها به صورت مستقیم از درآمد شخص حقوقی یا حقیقی کسر می شود. هدف اصلی مالیات بر درآمد، تأمین مالیاتی برای دولت است. با این حال، این مالیات همچنین نقش مهمی در تنظیم توزیع درآمد در جامعه دارد. اگرچه برخی افراد می توانند معاف از پرداخت مالیات بر درآمد باشند، اما بیشتر مردم و شرکت ها محدودیتی در این زمینه ندارند. در واقع، افراد با درآمد بیشتر باید مالیات بیشتری پرداخت کنند تا به توزیع عادلانه تری در جامعه کمک شود. (سلیمانی، ۱۳۹۳). یکی دیگر از عوامل مؤثر بر عملکرد شرکت ها گردش دارایی ها می باشد. گردش دارایی ها، به مقدار فروشی که به ازای هر یک واحد پول، از ارزش دارایی ها حاصل می شود، اطلاق می گردد و میزان آن، از طریق تقسیم فروش خالص، به کل دارایی ها محاسبه می شود. برای محاسبه گردش دارایی ها، می توانید فروش خالص را به کل دارایی های شرکت تقسیم کنید. فروش خالص شرکت، معمولاً در صورت های مالی شرکت در دوره مورد نظر ذکر می شود. کل دارایی های شرکت شامل دارایی های جاری و ثابت است. (شمس زاده و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به آن چه گفته شد و همچنین لزوم توجه به مسئله عملکرد شرکت، لذا محقق در این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا مالیات بر درآمد و گردش دارایی ها بر عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد؟ منابع انسانی و نوآوری سازمانی شود یا خیر؟ مدیریت منابع انسانی: مدیریت منابع انسانی عبارت است از فرآیند کار کردن با افراد، به طوری که این افراد و سازمان شان به توانمندی کاملی دست یابند، حتی زمانیکه تغییر، نیاز به کسب مهارت های جدید، تقبل مسئولیت های جدید و شکل جدیدی از روابط را ملزم باشد. در واقع مدیریت منابع انسانی استفاده از نیروی انسانی در جهت اهداف سازمان است و شامل فعالیت هایی نظیر کارمندیابی، آموزش، حقوق و دستمزد و روابط سازمانی می شود. به عبارتی دیگر مدیریت منابع انسانی تابعی در سازمان است که عملکرد کارکنان را در خدمت رسانی به اهداف استراتژیک کارفرما، به حد اعلا می رساند. مدیریت منابع انسانی به دنبال یافتن چگونگی مدیریت افراد در سازمان ها، با تمرکز بر سیاست ها و سیستم ها می باشد. واحدها و بخش های مدیریت منابع انسانی، خصوصاً مسئول عده ای از فعالیت ها، از جمله استخدام، آموزش و توسعه، ارزیابی عملکرد و پاداش و جزا می باشد. همچنین مدیریت منابع انسانی به روابط صنعتی توجه دارد، که همان تعادل در اعمال سازمانی با قوانین ناشی از بحث های بین کارکنان و مدیران و قوانین دولتی می باشد. در ابتدا علم مدیریت ارجحیت و اولویت را به سازمان می داد تا منابع انسانی، اما امروزه توجه علم مدیریت به منابع انسانی معطوف است (عبداله و همکاران، ۲۰۲۲).

نوآوری سازمانی: نوآوری سازمانی مانند یک سوخت تمام نشدنی باعث خواهد شد که تمامی بخش های سازمان پویایی و توان خود را به کار گیرند. سازمان های امروزی بدون فرهنگ نوآوری نمی توانند موفق شوند. در دنیای پر سرعت اینترنت،

تنها راه برای همگام ماندن نوآوری محصولات، خدمات یا فرآیندهای جدید است. وقتی یک سازمان نوآور دارید، هر ایده جدیدی، این پتانسیل را دارد که به واقعیت تبدیل شود. با این حال، تا زمانی که محیطی داشته باشید که از نوآوری پشتیبانی نمی‌کند، ایده‌ها را زنده نخواهید دید. راه‌های زیادی وجود دارد که سازمان شما میتواند نوآورتر شود و همه آن‌ها از درون سازمان شروع می‌شوند. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد چگونگی تأثیر نوآوری بر سازمان شما و کشف راه‌هایی که میتوانید خلاقیت و تفکر جدید را در تیم و شرکت خود تشویق کنید، خواندن را ادامه دهید. نوآوری سازمانی فرآیند استفاده از خلاقیت و ایده‌های جدید برای بهبود وضعیت سازمان است. این روشی است که کارمندان را تشویق می‌کند تا خارج از چارچوب فکر کنند و راه‌حل‌های جدیدی را برای مشکلات ارائه دهند. نوآوری سازمانی کاری نیست که تنها یک بار انجام دهند، همواره می‌بایست چالش‌ها را بررسی نمایند. این موضوع باید بخشی از اصل فرهنگ سازمانی شما باشد (هاشمی و همکاران، ۱۴۰۱).

دانش مالی مدیران: دانش مالی مدیران به معنای در دسترس قرار دادن نظام‌مند اطلاعات و اندوخته‌های علمی است، به گونه‌ای که به هنگام نیاز، در اختیار افرادی که نیازمند آن‌ها هستند، قرار گیرند تا آن‌ها بتوانند کار روزمره خود را با بازدهی بیشتر و مؤثرتر انجام دهند. دانش مالی مدیران، شامل یک سری استراتژی و راهکار برای شناسایی، ایجاد، نمایندگی، پخش و تطبیق بینش‌ها و تجارب در سازمان می‌باشد. داده‌ها نقاط بی‌معنی در فضا و زمان هستند که هیچگونه اشاره‌ای به فضا و زمان ندارند. داده‌ها شبیه رویداد حرف یا کلمه‌ای خارج از زمینه می‌باشند. دانایی مجموعه‌ای از شناخت‌ها و مهارت‌های لازم برای حل مسئله است، لذا اگر اطلاعاتی که در دست است بتواند مشکلی را حل کند می‌توان گفت دانایی وجود دارد. ضمن اینکه دانایی باید امکان تبدیل به دستورالعمل اجرائی و عملی شدن را داشته باشد. نوناکا بر این اعتقاد است که دانش ضمنی کاملاً شخصی بوده، رسمی کردن آن بسیار مشکل است، از این رو انتقال آن به دیگران به آسانی مؤثر نیست. به عبارت دیگر، دانش ضمنی در قالب ذهنیتها، مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد و سازمان متبلور می‌شود. یکی از تعاریف ساده مدیریت دانش: علم به علاوه تجربه برابر با دانش است. مدیریت دانش ارتقاء یک رویکرد جامع برای شناسایی، تسخیر، بازیافتن، تسهیم و ارزشیابی یک سرمایه اطلاعاتی سازمان است. این سرمایه اطلاعاتی ممکن است، داده‌ها، اسناد، خط مشی و رویه‌ها باشد. مدیریت دانش فرایندی است که طی آن سازمان به تولید ثروت از دانش یا سرمایه فکری خود می‌پردازد. دانش مالی مدیران یعنی استفاده خلاق، مؤثر و کارآمد از کلیه دانش‌ها و اطلاعات در دسترس سازمان به نفع مشتری و در نتیجه به سود سازمان. مدیریت دانش استفاده از تجربه و دانش فردی و جمعی از طریق فرایند تولید دانش، تسهیم دانش و به‌کارگیری آن به کمک فناوری به منظور دستیابی به اهداف سازمان. مدیریت دانش به‌کارگیری سرمایه فکری برای تفوق سازمان در رقابت با سازمان‌های همتا، همچنین پاسخ‌های نوآورانه‌ای برای چالش‌های جدید و اهرمی برای عمل و یک میانجی است (عبداله و همکاران، ۲۰۲۲).

چارچوب نظری فرضیه‌های تحقیق

عملکرد شرکت ابزاری برای اندازه‌گیری رشد و سود شرکت است. ادبیات مربوط به عملکرد شرکت، شاخص‌ها و نسبت‌های بسیاری را برای تخمین عملکرد مالی شرکت ارائه می‌دهد. با این حال، انتخاب شاخص مناسب بستگی به ویژگی‌ها و فرض مطالعه دارد. عملکرد مالی شرکت را می‌توان از طریق بازده حقوق صاحبان سهام و دارایی‌ها که در ادبیات مرتبط استفاده می‌شود اندازه‌گیری کرد (یزدانفر). وادوک و گریوز (۱۹۹۷) اندازه‌گیری عملکرد مالی شرکت با بازده دارایی‌ها، بازده حقوق صاحبان سهام و بازده فروش را پیشنهاد می‌کند. مارا و نیکولتا (۲۰۱۹) عملکرد مالی شرکت را با استفاده از بازده حقوق صاحبان سهام ارزیابی کنید. با این حال، معیارهای دیگری نیز برای عملکرد شرکت به عنوان ماکیجا (۲۰۰۳) استفاده می‌شود. از ارزش سهام شرکت استفاده می‌کند و لی (۲۰۰۹) استفاده از نسبت درآمد خالص و

هزینه های تبلیغاتی به دارایی را برای عملکرد مالی شرکت ترجیح می دهد. احمد و همکاران (۲۰۲۱) از سود هر سهم و قیمت بازار برای بررسی عملکرد پایداری شرکت های بریتانیا استفاده کنید. رمضان و حسن (۲۰۲۲) از کیوتوبین، نسبت استفاده از دارایی و بازده دارایی برای یافتن عملکرد شرکت استفاده کنید. با این حال، در این مطالعه از کیوتوبین برای اندازه گیری عملکرد مالی شرکت استفاده می کند.

کیوتوبین نسبتی از سرمایه به هزینه جایگزینی نصب شده یک شرکت خاص است (توبین، ۱۹۹۶). کیوتوبین برای توضیح عملکرد شرکت استفاده می شود (هابیل، ۱۹۸۲ و اورباخ، ۱۹۸۳). توجیه زمانی ارائه می شود که از کیوتوبین برای عملکرد شرکت استفاده کنیم. ریشه کیوتوبین به توبین می رود (۱۹۶۹) وقتی توضیح داد که کیوتوبین بخشی از ارزش بازار واحد سرمایه به هزینه جایگزینی شرکت است. نوزیک (۱۹۹۴) توضیح می دهد که وقتی موجودی سرمایه یک شرکت افزایش می یابد، ارزش بازار و اعتبار شرکت افزایش می یابد. شرکتی که فرصت های سودآور بیشتری در سرمایه گذاری دارد، چشم انداز بیشتری برای کسب سود بالا دارد. مردم به دلیل قیمت بالای سهام شرکت، علاقه بیشتری به خرید سهام نشان می دهند و قیمت سهام انگیزه ای برای سرمایه گذاری بیشتر است. به همین ترتیب، یرماک (۱۹۹۶) توضیح می دهد که وقتی کیوتوبین بهبود می یابد، عملکرد شرکت را منعکس می کند.

گردش دارایی یکی دیگر از عوامل تعیین کننده عملکرد شرکت است. این نسبت برای بررسی توانایی شرکت در تولید درآمد استفاده می شود. به طور کلی، وضعیت مالی شرکت با نسبت گردش دارایی بالا بهبود می یابد. بنابراین، نسبت بالای گردش دارایی ها نشان می دهد که شرکت در حال تولید درآمد نهایی از هر واحد دارایی دلار است. مقایسه نسبت دو بخش مختلف شرکتی برای مقایسه عملکرد آنها توصیه نمی شود. با این حال، عملکرد دو شرکت در یک بخش را می توان بر اساس نسبت گردش دارایی مقایسه کرد. به عنوان مثال، عملکرد شرکت های مخابراتی و انرژی را نمی توان بر اساس گردش دارایی آنها قضاوت و مقایسه کرد. کوثر و همکاران (۲۰۱۴) پیوند مثبت گردش دارایی ها را با کیوتوبین پیدا کنید. گردش دارایی ها کارایی مدیریت را نشان می دهد. هرچه شرکت ها نسبت دارایی به فروش داشته باشند، کیوتوبین شرکت ها بیشتر خواهد بود.

پیشینه داخلی و خارجی

صیادی (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی عملکرد شرکت بر مالکیت بودجه تشخیص شرایط اقتصادی پرداخت. بدون توجه به ماهیت مبادلات تجاری، هر شعبه معمولاً یک مدیر شعبه دارد که در چارچوب دستور العمل های صادره از سوی اداره مرکزی نسبت به انجام عملیات تجاری اقدام می نماید. بین عملکرد شرکت بر مالکیت بودجه تشخیص شرایط اقتصادی رابطه معنا دار وجود دارد نوبخت و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی تاثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری و اقتصادی عملکرد شرکت: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان داد: اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری و اقتصادی عملکرد شرکت تاثیر منفی و معنی داری دارد، به این معنی که با افزایش اجتناب مالیاتی عملکرد شرکت کاهش یافته است. بنابراین می توان نتیجه گرفت، انتخاب استراتژی اجتناب مالیاتی به عنوان روشی برای جلوگیری از خروج منابع، تاثیر منفی بر عملکرد شرکت داشته است که می تواند ناشی از استفاده نامطلوب از منابع حاصل از آن باشد.

امامی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی سرمایه در گردش، عملکرد شرکت و محدودیت های مالی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران پرداخته اند. به منظور آزمون فرضیه ها از تجزیه و تحلیل رگرسیونی با استفاده از روش داده های تابلویی (اثرات ثابت) بهره گرفته شده است. نتایج به دست آمده بیانگر این است که بین سرمایه در گردش و

عملکرد شرکت رابطه یو شکل معکوسی وجود دارد و سطح بهینه سرمایه در گردش برای شرکت‌هایی که محدودیت مالی (غیر از پوشش بهره) بیشتری دارند، کمتر است.

حجازی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی تشخیص مدیریت سود با استفاده از تغییرات در گردش دارایی و حاشیه سود پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان می‌دهد که نسبت حاشیه سود/ گردش دارایی در شناسایی مدیریت سود اطلاعات بیشتری نسبت به ارقام تعهدی غیراختیاری ارائه می‌کند و همچنین تغییر حاشیه سود و گردش دارایی در جهت مخالف به علت مدیریت سود می باشد.

باقری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی ارتباط میان نسبت های مالی با عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته اند. جهت آزمون فرضیات از روش داده های ترکیبی (پانل دیتا) استفاده گردید. جمع بندی و نتیجه گیری کلی آزمون فرضیه های تحقیق نشان می‌دهد که نسبت بازده دارایی ها، نقدینگی، سودآوری، دارایی و بدهی بر عملکرد شرکت‌های بورسی تأثیر معنی دارند و نسبت های رشد بر عملکرد شرکت‌های بورسی تأثیر معناداری ندارند.

سنقرگانش و شانموگام (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی تأثیر مالیات بر درآمد شرکت‌ها بر تصمیمات سرمایه گذاری شرکت‌های تولیدی هند پرداختند. این مطالعه تلاشی برای تحلیل تجربی تأثیر مالیات بر درآمد شرکتی بر سرمایه‌گذاری شرکت‌های تولیدی در هند طی سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۰۵، با استفاده از تکنیک‌های برآورد مدل پانل استاتیک استاندارد است. مشخص شد که نرخ مؤثر مالیات شرکتی تأثیر منفی و معناداری بر سرمایه‌گذاری شرکت دارد. علاوه بر این، کشش مالیاتی مؤثر برآورد شده در مقایسه با مقدار موجود در سایر کشورها نسبتاً پایین است. تأثیر نامطلوب مالیات بر سرمایه‌گذاری در شرکت‌های خصوصی بیشتر از شرکت‌های دولتی و در دوره قبل از بحران اقتصادی بیشتر از دوره پس از بحران است. نرخ مؤثر با افزایش سن و اندازه شرکت‌ها افزایش می‌یابد.

اودوئلام و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر مالیات بر درآمد شرکت بر عملکرد شرکت‌ها در نیجریه پرداخته اند. این مطالعه تأثیر مالیات بر درآمد شرکت را بر عملکرد شرکت در نیجریه تعیین کرد. تجزیه و تحلیل، نتیجه نشان می‌دهد که مالیات بر درآمد شرکت تأثیر مثبت اما ناچیز بر بازده دارایی در شرکت‌های نیجریه ای دارد. بر اساس یافته‌ها، مدیریت CIT باید با تشویق سرمایه‌گذاران تولیدی و ایجاد محیطی که موفقیت این مشاغل را ممکن می‌سازد، با تاکید بر کاهش فرار و اجتناب بهبود یابد.

آرورا و گیل (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر تهاجم مالیاتی شرکت بر ارزش شرکت: شواهدی از هند پرداختند. یک مدل پانل اثرات ثابت برای تشخیص تأثیر تهاجم مالیات شرکتی بر ارزش شرکت با و بدون اثر تعدیل کننده یک نماینده برای قدرت حاکمیت شرکتی استفاده شده است. نتایج یک رابطه منفی معنادار بین پرخاشگری مالیاتی شرکت و ارزش شرکت در هند را نشان می‌دهد، درحالی‌که تجزیه و تحلیل اثر تعدیل کننده قدرت حاکمیت شرکتی بر این رابطه ترکیبی از نتایج معنی‌دار و ناچیز را نشان داد. این نتایج برای یک مشخصات جایگزین از قدرت حاکمیت شرکتی، برآورد سیستم GMM که برای مقابله با درون زایی و تغییر در مقررات مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) توسط قانون شرکت‌ها در سال ۲۰۱۳ به اجرا درآمد، قوی بود.

آدو و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی تأثیر مالیات بر درآمد شرکت بر عملکرد مالی شرکت‌های فهرست شده در نیجریه پرداختند. این مطالعه نشان داد که شدت موجودی هیچ رابطه ای با بازده دارایی (ROA) نشان نمی‌دهد. نتیجه نشان می‌دهد که افزایش درصدی در شدت موجودی شرکت ممکن است به هیچ وجه عملکرد مالی را افزایش ندهد. همچنین شدت سرمایه رابطه منفی معناداری با بازده دارایی نشان می‌دهد. این نتیجه حاکی از آن است که افزایش قابل توجه در شدت سرمایه عملکرد مالی را کاهش می‌دهد. با این حال، مطالعه بیشتر نشان می‌دهد که اهرم به‌طور مثبت و

قابل توجهی با بازده دارایی مرتبط است. این نشان می‌دهد که شرکت‌هایی که به شدت تجهیز شده‌اند تمایل دارند تا بازده دارایی خود را افزایش دهند. نظریه برنامه‌ریزی نمایندگی و مالیات، نظریه های اصلی حمایت کننده از این تحقیق هستند. یافته‌ها نشان می‌دهد که شرکت‌ها باید از خدمات کارشناسان مالیاتی استفاده کنند و استراتژی‌های برنامه‌ریزی مالیاتی سالم‌تری را برای عملکرد مالی بالاتر پیاده‌سازی کنند.

نورلائلا و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی گردش دارایی، ساختار سرمایه و عملکرد مالی شرکت صنعت مصرف در بورس اوراق بهادار اندونزی پرداخته‌اند. نتایج فرضیه آزمون t نشان می‌دهد که متغیر ساختار سرمایه نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام (DER)، نسبت جاری نقدینگی (CR) و گردش دارایی (TATO) تأثیر معناداری بر عملکرد مالی (بازده دارایی) دارند.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- مالیات بر درآمد بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.
- ۲- گردش داراییها بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

روش پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه گیری

در این پژوهش برای اینکه نمونه یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، برای انتخاب نمونه از روش غربالگری (حذفی) استفاده شده است.

نمونه آماری شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران که از شرایط زیر برخوردار باشند: پیش فرض‌ها به ترتیب اعمال شدند بدین صورت که هر شرکتی که در پیش فرض اول قرار گرفته است برای شمارش پیش فرض‌های بعدی لحاظ نگردیده است. در این تحقیق بعد از اعمال پیش فرض‌ها، ۱۳۳ شرکت باقی ماندند.

نحوه سنجش متغیرها

مدل آماری

برای انجام فرضیه پژوهش از مدل زیر استفاده می‌کنیم:

هدف اعلام شده این پژوهش این است که به دنبال به بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است،

۱. متغیر وابسته: عملکرد شرکت

۲. متغیرهای مستقل: مالیات بر درآمد- گردش دارایی‌ها

۳. متغیرهای کنترلی: اندازه شرکت- اهرم مالی- نرخ رشد فروش

مدل آماری:

برای انجام فرضیه اول فرعی از مدل زیر استفاده میکنیم (احمد و همکاران، ۲۰۲۳):

مدل اول (۱):

$$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 CIT_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$$

اگر ضریب β_1 در مدل معنادار شود فرضیه اول مورد تایید می‌شود

مدل دوم (۲):

$$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 ATO_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$$

اگر ضریب β_1 در مدل معنادار شود فرضیه دوم مورد تایید می شود
که در روابط فوق:

جدول (۱): تعریف متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه گیری

متغیر	نماد	نوع متغیر	نحوه اندازه گیری
معیارهای عملکرد شرکت	Q-Tobin	وابسته	Tobin's $Q = \frac{EMV + DEBT}{TA}$ Q: ارزش شرکت EMV: ارزش بازار حقوق صاحبان سهام DEBT: بدهی در پایان سال مالی
مالیات بر درآمد	CIT	مستقل	مالیات بر درآمد = مالیات ابزاری / داراییهای شرکت در پایان سال جاری
گردش داراییها	ATO	مستقل	گردش دارایی = از تقسیم کل فروش به کل داراییها
اندازه شرکت	SIZE	کنترلی	لگاریتم داراییهای شرکت
اهرم مالی	LEV	کنترلی	از نسبت مجموع بدهی به مجموع داراییها
نرخ رشد فروش	Qrowth	کنترلی	فروش سال جاری منهای فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل

یافته های پژوهش

آمار توصیفی

جدول (۲): شاخص های توصیف کننده متغیرهای پژوهش، شاخص های مرکزی، شاخص های پراکندگی و شاخص های شکل توزیع (آماري)

پنل - متغیرهای پیوسته									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
عملکرد شرکت	Q-Tobin	۹۳۱	۲.۲۲۹۶	۱.۷۲۹۴	۱۶۶۸۹۱	۰.۶۹۷۸	۱.۵۴۸۵	۱.۴۷۸۲	۷.۰۰۸۲
مالیات بر درآمد	CIT	۹۳۱	۰.۰۱۶۶	۰.۰۰۷۵	۰.۱۲۹۵	۰.۰۰۰۰	۰.۰۲۲۱	۱.۸۷۳۴	۷.۰۲۶۰
گردش داراییها	ATO	۹۳۱	۰.۸۹۹۶	۰.۷۴۴۶	۵.۱۴۴۳	۰.۰۰۶۲	۰.۵۹۴۰	۲.۰۸۷۵	۱۰.۷۷۹۹
اندازه شرکت	SIZE	۹۳۱	۱۴.۳۱۲۵	۱۴.۱۴۹۴	۱۹.۷۷۳۹	۱۰.۴۹۲۵	۱.۴۸۷۲	۰.۸۱۲۱	۴.۴۲۹۱
اهرم مالی	LEV	۹۳۱	۰.۵۷۷۴	۰.۵۹۳۵	۱.۵۶۵۶	۰.۰۱۲۷	۰.۲۲۳۲	-۰.۰۱۲۶	۳.۳۸۹۱
نرخ رشد فروش	Growth	۹۳۱	۰.۲۵۹۱	۰.۱۷۳۳	۷.۸۱۵۵	-۰.۹۳۱۰	۰.۶۰۱۱	۲.۵۱۶۱	۷.۸۲۴۵

در جدول (۲)، برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ارائه شده است. در این میان، پارامترهای مرکزی، دسته ای از پارامترهای توصیف کننده ی یک توزیع آماری هستند که ویژگی داده ها را نسبت به مرکز توزیع بیان می کنند. میانگین به عنوان نقطه تعادل و مرکز ثقل یک توزیع آماری، یکی از شاخص های مرکزی مناسب برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. در جدول ۲ تعداد مشاهدات مربوط به شرکت های مورد مطالعه ۹۳۱ (۱۳۳ شرکت در ۵ سال) است. همچنین مشاهده می شود که میانگین و انحراف

معیار متغیرهای، عملکرد شرکت $۲/۲۳۰ \pm ۱/۵۴۸$ ، مالیات بر درآمد $۰/۰۱۷ \pm ۰/۰۲۱$ ، گردش دارایی‌ها $۰/۹۰۰ \pm ۰/۵۹۴$ ، اندازه شرکت $۱۴/۳۱۲ \pm ۱/۴۸۷$ ، اهرم مالی $۰/۵۷۷ \pm ۰/۲۲۳$ و نرخ رشد فروش $۰/۲۵۹ \pm ۰/۶۰۱$ می‌باشد. دسته‌ای دیگر از پارامترهای توصیف‌کننده‌ی جامعه، پارامترهای پراکندگی هستند. پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از جمله مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. هرچه قدر میزان انحراف معیار یک توزیع آماری بیشتر باشد، نشان‌دهنده‌ی این است که این داده‌ها، دارای پراکندگی بیشتری هستند. در میان متغیرهای این پژوهش عملکرد شرکت بیشترین پراکندگی مالیات بر درآمد کمترین پراکندگی را دارد؛ اما نکته‌ای که باید به آن توجه داشت عدم یکسان بودن واحد سنجش این دو متغیر است و لذا اختلافی که در میزان بیشترین و کمترین انحراف معیار متغیرها مشاهده می‌شود، دلیلی بر عدم مناسب بودن داده‌ها برای برآورد نیست. چولگی بیانگر عدم تقارن منحنی فراوانی است. اگر ضریب چولگی صفر باشد جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر منفی باشد، چولگی به چپ وجود دارد. با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می‌شود که توزیع متغیرهای پژوهش به جزء اهرم مالی به‌طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است؛ این بدان معناست که توزیع جامعه، توزیع نامتقارن با کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر بوده است.

کشیدگی نشان‌دهنده ارتفاع یک توزیع است. به عبارت دیگر کشیدگی معیاری از بلندی منحنی در نقطه ماکزیم است و مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۳ است. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع موردنظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین‌تر بودن قله از توزیع نرمال است؛ که در اینجا کشیدگی اکثر متغیرهای پژوهش مثبت است.

پایایی متغیرها

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی برای متغیرهای مدل‌ها

نتایج	لوین، لین و چو		نماد	متغیرها
	احتمال	آماره		
پایا	۰/۰۰۰	-۲۱/۴۱۷	Q-Tobin	عملکرد شرکت
پایا	۰/۰۰۰	-۵۸/۲۸۶	CIT	مالیات بر درآمد
پایا	۰/۰۰۰	-۳۶/۳۲۶	ATO	گردش دارایی‌ها
پایا	۰/۰۰۰	-۱۷/۸۳۲	SIZE	اندازه شرکت
پایا	۰/۰۰۰	-۲۴۶/۸۴۶	LEV	اهرم مالی
پایا	۰/۰۰۰	-۵۵/۸۶۶	Growth	نرخ رشد فروش

قبل از تفسیر نتایج جدول (۳) ذکر این نکته قابل توجه است که در آزمون ریشه واحد، فرض صفر بیانگر نامانایی متغیرها است. در این صورت چنانچه مقدار p کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ باشد فرض صفر رد خواهد شد. به این ترتیب نتایج حاصل از آزمون مانایی برای داده‌های ترکیبی (پانل) در جدول (۳) نشان از مانا بودن تمام متغیرهای مورد مطالعه است.

تحلیل داده‌ها

عدم وجود خودهمبستگی جمله خطا (باقیمانده‌ها)

جدول (۴): آزمون همبستگی سریالی LM

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل اول	F(۲,۹۲۴)	۱۱/۹۸۲	۰/۰۰۰
مدل دوم	F(۲,۹۲۴)	۱۴/۱۱۸	۰/۰۰۰

با توجه به جدول (۴) مشاهده می‌شود مدل پژوهش مشکل وجود همبستگی جمله خطا وجود دارد.

ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده ها)

جدول (۵): آزمون بروش-پاگان-گودفری

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری	نتیجه
مدل اول	F(۶,۹۲۴)	۹/۲۲۴	۰/۰۰۰	ناهمسانی
مدل دوم	F(۶,۹۲۴)	۱۰/۵۸۶	۰/۰۰۰	ناهمسانی

در این آزمون فرض بر ناهمسانی واریانس باقیمانده ها است که با توجه به جدول فوق و معنادار بودن مدل ها پژوهش، فرضیه ما مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل پژوهش پذیرفته نمی‌شود، الگو دارای ناهمسانی واریانس می باشد و نمی توان از رگرسیون خطی استفاده نمود و نیاز به استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) است.

عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی

هم خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل است. در صورت وجود هم خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسأله باعث می‌شود که تعداد متغیرهای معنی دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم خطی از معیار عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم خطی است. نتایج حاصل از این آزمون نشان می‌دهد؛ که میزان تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

جدول (۶): نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
مالیات بر درآمد	CIT	۰.۹۳۱۱۰۲	۱.۰۷۳۹۹۷
اندازه شرکت	SIZE	۰.۹۹۷۱۹۸	۱.۰۰۲۸۱۰
اهرم مالی	LEV	۰.۹۳۸۱۱۷	۱.۰۶۵۹۶۶
نرخ رشد فروش	Growth	۰.۹۸۸۹۸۸	۱.۰۱۱۱۳۵

جدول (۷): نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل دوم پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
گردش دارایی‌ها	ATO	۰.۸۸۶۹۲۴	۱.۱۲۷۴۹۳
اندازه شرکت	SIZE	۰.۹۶۸۴۶۸	۱.۰۳۳۵۵۸
اهرم مالی	LEV	۰.۹۱۵۴۹۷	۱.۰۹۲۳۰۳
نرخ رشد فروش	Growth	۰.۹۸۳۶۶۲	۱.۰۱۶۶۰۹

تحلیل یافته‌ها

آزمون تشخیص مدل (آزمون چاو)

جدول (۸): نتایج آزمون F لیمر برای مدل‌ها

نتیجه	مقدار p	درجه آزادی	آماره آزمون	
استفاده از داده‌های تابلویی	۰/۰۰۰	(۱۳۲،۷۹۲)	۲/۳۲۷	مدل اول
استفاده از داده‌های تابلویی	۰/۰۰۰	(۱۳۲،۷۹۲)	۲/۳۷۰	مدل دوم

همان‌گونه که در جدول (۸) مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص شرکت‌ها در مورد مدل‌ها رد می‌شود ($p < 0/05$). این بدان معنی است که نمی‌توان مدل را با روی هم ریختن داده‌های مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل‌ها با استفاده از داده‌های پانل برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می‌شود.

آزمون تشخیص نوع مدل (آزمون هاسمن)

جدول (۹): نتایج آزمون هاسمن برای مدل‌ها

نتیجه	مقدار p	درجه آزادی	آماره آزمون	
استفاده از مدل اثرات ثابت	۰/۰۰۰	۶	۹۵/۳۸۱	مدل اول
استفاده از مدل اثرات ثابت	۰/۰۰۰	۶	۹۲/۷۲۰	مدل دوم

همان‌گونه که در جدول (۹) مشاهده می‌شود فرض صفر کاراتر بودن مدل اثرات تصادفی برای شرکت‌های مورد مطالعه رد نمی‌شود ($p > 0/05$). به عبارتی نتایج بیانگر تأیید اثرات تصادفی در برابر اثرات ثابت است بنابراین مدل‌ها برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات تصادفی تخمین زده شود.

نتایج فرضیات پژوهش

جدول (۱۰): نتایج بررسی ضرایب جزئی با روش ثابت با توجه به ناهمسانی مدل اول

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 CIT_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
نتیجه	احتمال	آماره t	ضرایب	نماد	متغیرها
معنادار	۰.۰۰۰۰	-۱۵.۴۱۱۸	-۱۶۶۲۲۷	C	ضریب تصادفی
معنادار	۰.۰۰۰۰	۸.۲۸۴۹	۱۹.۶۲۷۵	CIT	مالیات بر درآمد
معنادار	۰.۰۰۰۰	۱۷.۰۰۵۰	۱.۲۴۹۷	SIZE	اندازه شرکت
معنادار	۰.۰۰۰۱	-۳.۸۸۰۳	-۰.۸۷۵۸	LEV	اهرم مالی
معنادار	۰.۰۰۰۰	۵.۴۱۸۹	۰.۲۸۹۲	Growth	نرخ رشد فروش
معنادار	۰.۰۱۶۶	۲.۴۰۱۴	۰.۱۰۵۲	AR(1)	وقفه مدل اول
					R-squared
					Adjusted R-squared
					F-statistic
					Prob(F-statistic)
					Durbin-Watson stat

بررسی اعتبار و قدرت الگو

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول (۱۰) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

ضریب تعیین R²: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص‌کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۰۹ است؛ یعنی ۶۱٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها:

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است. نتیجه:

آزمون t: با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی مالیات بر درآمد می‌توان نتیجه گرفت مالیات بر درآمد با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد (p < ۰/۰۵). نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد متغیرها در مدل معنی دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و رشد فروش تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارد ولی اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد شرکت دارد.

جدول (۱۱): نتایج بررسی ضرایب جزئی (مدل دوم) با روش ثابت با توجه به ناهمسانی مدل

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 ATO_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
نتیجه	احتمال	آماره t	ضرایب	نماد	متغیرها
معنادار	۰.۰۰۰۰	-۱۷.۶۹۴۷	-۱۹.۴۹۹۵	C	ضریب تصادفی
معنادار	۰.۰۰۰۰	۸.۵۴۸۹	۰.۹۱۱۰	ATO	گردش دارایی‌ها
معنادار	۰.۰۰۰۰	۱۹.۷۳۷۰	۱.۴۴۰۵	SIZE	اندازه شرکت
معنادار	۰.۰۰۰۰	-۴.۷۳۱۷	-۰.۳۰۴۴	LEV	اهرم مالی
معنادار	۰.۰۰۰۱	۳.۸۷۵۴	۰.۲۲۱۹	Growth	نرخ رشد فروش
معنادار	۰.۰۰۰۲	۳.۷۹۹۴	۰.۱۴۵۱	AR(1)	وقفه مدل اول
					R-squared
					Adjusted R-squared
					F-statistic
					Prob(F-statistic)
					Durbin-Watson stat

بررسی اعتبار و قدرت الگو

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول (۱۱) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. ضریب تعیین R²: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص‌کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۲۵ است؛ یعنی ۶۲٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است. نتیجه:

آزمون t: با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی گردش دارایی‌ها می‌توان نتیجه گرفت گردش دارایی‌ها با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد (۰/۰۵ < p). فرضیه دوم مورد تایید است.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد متغیرها در مدل معنی‌دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و رشد فروش تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارد ولی اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد شرکت دارد.

نتیجه گیری

۱- مالیات بر درآمد بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی مالیات بر درآمد می‌توان نتیجه گرفت مالیات بر درآمد با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد. این نتایج همسو با نتایج نوبخت و همکاران (۱۴۰۰)، اوتامی و همکاران (۲۰۲۴)، احمد و همکاران (۲۰۲۳)، اودوئلام و همکاران (۲۰۲۲)، آروا و گیل (۲۰۲۲) و آدو و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد.

۲- گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی گردش دارایی‌ها می‌توان نتیجه گرفت گردش دارایی‌ها با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نشان می‌دهد که گردش کل دارایی‌ها بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مثبت و معناداری دارد. به‌طور کلی می‌توان گفت تأثیر مثبت و معنادار گردش کل دارایی‌ها بیانگر این است که شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران در فاصله سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ در به‌کارگیری دارایی‌های خود برای ایجاد درآمد فروش عملکرد خوبی داشتند و موجب عملکرد بهتر شرکت گردیدند. به‌عبارت‌دیگر توانایی یک شرکت در مدیریت دارایی‌های خود، موجب افزایش فروش و سود شرکت شده و باعث افزایش کارایی مالی شرکت‌ها می‌گردد. این نتایج همسو با نتایج اوتامی و همکاران (۲۰۲۴)، احمد و همکاران (۲۰۲۳) و نورلائلا و همکاران (۲۰۱۹)، اوتامی و همکاران (۲۰۲۴)، احمد و همکاران (۲۰۲۳) همسو می‌باشد.

پیشنهادهای کاربردی به شرح زیر است: با توجه به فرضیه اول:

- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه اول به مدیران شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌گردد که در هنگام تحلیل ریسک شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برنامه‌ریزی‌های مالیاتی و تبعات این برنامه‌ریزی‌ها را که از طریق تغییر در درآمدها و هزینه‌ها و در نتیجه تغییر در درآمدهای حاصل از مالیات نمایان می‌گردد را ارزیابی نمایند، زیرا نتایج نشان می‌دهد که تغییرات درآمدهای حاصل از مالیات و کوواریانس این تغییرات بر توانایی پیش‌بینی سود تأثیرات معنی‌داری دارد.

- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه اول به مدیران شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌گردد که در هنگام تحلیل نوسانات بازدهی و کاهش این نوسانات به‌منظور کاهش ریسک بازاری شرکت تحت مدیریت خود، برنامه‌ریزی‌های مالیاتی و تبعات این برنامه‌ریزی‌ها را که از طریق تغییر در درآمدها و هزینه‌ها و در نتیجه تغییر در درآمدهای مشمول مالیات نمایان می‌گردد را ارزیابی نمایند، زیرا نتایج نشان می‌دهد که تغییرات درآمدهای مشمول مالیات و کوواریانس این تغییرات بر نوسانات بازدهی بنگاه‌ها در بورس تأثیرات معنی‌داری دارد.

- به شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌گردد تا عملکرد خود را تقویت نمایند. زیرا عملکرد مالی یک متغیر قوی جهت تعیین ارزش بازار شرکت می‌باشد. همچنین سرمایه‌گذاران نیز تمایل به سرمایه‌گذاری سهام شرکت‌هایی با عملکرد مالی مناسب را دارند تا از این طریق بتوانند بازدهی مناسبی به دست بیاورند.

با توجه به فرضیه دوم:

- نتایج این تحقیق قابل‌استفاده برای سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران و تمام افراد و سازمان‌هایی است که به‌نوعی با فعالیت سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار درگیر هستند، مفید می‌باشد.

- شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران می‌توانند با تقویت گردش کل دارایی‌های خود از طریق بهبود فروش و استفاده اثربخش از آن‌ها در روال عملیات شرکت، میزان بهره‌دهی‌های خود را کاهش دهند. در حالت ایدئال، شرکت‌ها قادر خواهند بود تا عملکرد مالی خود را بهبود ببخشند که از این طریق، ارزش بازار شرکت افزایش می‌یابد.

- به شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌گردد تا از کمترین میزان بدهی استفاده نموده تا از پرداخت هزینه‌های مالی جلوگیری به‌عمل‌آمده و ریسک شرکت کاهش یابد.

پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی

در حوزه پژوهشی به محققان آتی پیشنهاد می‌شود که در موضوعات زیر به تحقیق بپردازند.

- ۱- یکی از محدودیت‌های این تحقیق عدم استفاده از رگرسیون در سطح شرکت (رگرسیون سری زمانی) به دلیل کوتاه بودن سری زمانی هر شرکت بوده است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که در سال‌های آتی با در اختیار داشتن اطلاعات لازم برای انجام تحقیق مشابه در بازه زمانی طولانی‌تر، این تحقیق با استفاده از رگرسیون در سطح هر شرکت انجام گردد.
- ۲- داده‌های استخراج‌شده از صورت‌های مالی شرکت‌ها از بابت تورم تعدیل نگردیده‌اند. لذا پیشنهاد می‌شود که آیندگان در بررسی‌های خود از تعدیل اطلاعات مذکور استفاده کنند که ممکن است نتایجی متفاوت از نتایج فعلی حاصل شود.
- ۳- بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و گردش دارایی‌ها بر محافظه کاری حسابداری با توجه به نقش تعدیلگر نسبت نقدینگی
- ۴- بررسی تأثیر مالیات متهورانه و سیاست مدیریت بر عملکرد شرکت با توجه به نقش تعدیلگر نسبت نقدینگی
- ۵- بررسی تأثیر مالیات بر بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و گردش دارایی‌ها بر عملکرد شرکت با توجه به نقش چرخه عمر شرکت

منابع

- ✓ آذربایجانی، کریم، سروش یار، افسانه، یاریان کوپانی، سمانه، (۱۳۹۰)، جستجوی بهترین معیار عملکرد مالی، مجله حسابرس، شماره ۵۲.
- ✓ اسعدی، عبدالرضا، زنده‌دل، احمد، کیانی نژاد، آزاده، (۱۳۹۲)، رابطه محتوای اطلاعاتی ارزش افزوده اقتصادی و معیارهای سنتی با ارزش افزوده بازار شرکت‌ها. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۰، شماره ۲، صص ۱-۱۸.
- ✓ اسعدی، عبدالرضا، کیانی نژاد، آزاده، (۱۳۹۳)، بررسی معیارهای عملکرد حسابداری و معیارهای عملکرد اقتصادی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش و پژوهش حسابداری، شماره ۳۹، صص ۳۹-۵۹.
- ✓ امامی، مریم السادات، فرید، داریوش، (۱۳۹۵)، سرمایه در گردش، عملکرد شرکت و محدودیت‌های مالی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۳۰، صص ۱-۱۵.
- ✓ باقری، محمدهادی، معماریان، عرفان، (۱۳۹۴)، بررسی ارتباط میان نسبت‌های مالی با عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، همایش ملی نوآوری مالی و توسعه مالی، بابل.
- ✓ بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۵)، حسابداری میانه، ج ۱، نشریه شماره ۱۷۵ سازمان حسابرسی، صص ۸۴-۸۶.
- ✓ حجازی، رضوان، آدم پیرا، سمیرا، بهرامی زیارتی، مصطفی، (۱۳۹۵)، تشخیص مدیریت سود با استفاده از تغییرات در گردش دارایی و حاشیه سود، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۸، شماره ۲۹، صص ۷۳-۹۵.
- ✓ حیدریپور، فرزانه، خواجه محمود، زیبا، (۱۳۹۳)، رابطه بین ویژگی‌های پیش بینی سود هر سهم توسط مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت با هدف آینده‌نگری در تصمیم‌گیری، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، دوره ۷، شماره ۲۲، صص ۲۵-۴۶.
- ✓ دیدار، حمزه، بیکی، خدیجه، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر رابطه‌ی بین ساختار سرمایه و مازاد بازده در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۴، شماره ۲، صص ۱۹۷-۲۲۰.
- ✓ سلیمانی، کریم، عزیزخواه، جمیله، (۲۰۱۴)، قانون مالیات بر درآمد آرتور میلسپو، پژوهش‌نامه تاریخ اجتماعی و اقتصادی، دوره ۲، شماره ۲، صص ۸۳-۹۷.

- ✓ شمس زاده، باقر، افخمی، محمد، (۱۳۹۶)، تشخیص مدیریت سود با استفاده از تغییرات گردش دارایی ها و حاشیه سود. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۸، شماره ۳۲، صص ۸۳-۹۸.
- ✓ فخاری، حسین، یوسف نژاد، صادق، (۱۳۸۵)، بررسی رابطه ریسک نظام مند و رشد سود شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴۵، صص ۸۹-۱۰۹.
- ✓ مهرانی، ساسان، سیدی، سیدجلال، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر مالیات بر درآمد و حسابداری محافظه کارانه بر اجتناب مالیاتی شرکتها، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۳، شماره ۱۰، صص ۱۳-۳۴.
- ✓ موسوی، سید علیرضا، (۱۳۹۸)، بررسی رابطه بین رشد فروش و بازده داراییها با پاداش هیأت مدیره شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت بازاریابی، دوره ۱۴، شماره ۴۵، صص ۱-۱۲.
- ✓ نادر، گایانه، طیب‌نیا، علی، یوسفی، کوثر، (۱۴۰۱)، آثار تولیدی مالیات بر مصرف و مالیات بر درآمد سرمایه، پژوهشنامه مالیات، دوره ۳۰، شماره ۵۵، صص ۱۵۲-۱۹۱.
- ✓ نمازی، محمد، خواجوی، شکراله، (۱۳۸۳)، سودمندی متغیرهای حسابداری در پیش بینی ریسک سیستماتیک شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۳۸، صص ۹۳-۱۱۹.
- ✓ نوبخت، یونس، نوبخت، مریم، (۱۴۰۰)، تاثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری و اقتصادی عملکرد شرکت: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری و منافع اجتماعی، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۲۱-۴۲.
- ✓ یعقوب نژاد، احمد، وکیلی فرد، حمیدرضا، بابایی، احمدرضا، (۱۳۸۹)، ارتباط بین مدیریت سرمایه در گردش و سودآوری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار (مدیریت پرتفوی)، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۱۷-۱۳۷.
- ✓ Ado, A. B., Rashid, N., Mustapha, U. A., & Lateef, S. A. (2021). The Impact of Corporate Tax Planning on the Financial Performance of Listed Companies in Nigeria. *International Journal of Economics, Management and Accounting*, 273-297.
- ✓ Ahmad, N., Shah, F. N., Ijaz, F., & Ghouri, M. N. (2023). Corporate income tax, asset turnover and Tobin's Q as firm performance in Pakistan: Moderating role of liquidity ratio. *Cogent Business & Management*, 10(1), 2167287.
- ✓ Al-Najjar, B. (2013). The financial determinants of corporate cash holdings: Evidence from some emerging markets. *International business review*, 1(22), 77-88.
- ✓ Anmol, B., Muhammad, J.A., Doureige, J. (2015). Audit fees and capital structure decision. www.ssrn.com.
- ✓ Arora, T. S., & Gill, S. (2022). Impact of corporate tax aggressiveness on firm value: evidence from India. *Managerial Finance*, 48(2), 313-333.
- ✓ Cahyono, D.D., Andini, A., and Kharis, R. (2016). Pengaruh Komite Audit, Kepemilikan Institusional, Dewan Komisaris, Ukuran Perusahaan (size), *Journal of Accounting*. 2(2), 7697-2502.
- ✓ Chan, H., Chang, X., Faf, R. & Wong, G. (2012). "Financial Constraints and Stock Returns: Evidence from Australia". *Pacific Basin Finance Journal*, 18(3): 306-318.
- ✓ Chiaramonte, L., & Casu, B. (2017). Capital and liquidity ratios and financial distress. Evidence from the European banking industry. *The British Accounting Review*, 49(2), 138-161.
- ✓ Darmawan dan Sukartha, 2016."Pengaruh Penerapan Corporate Governance, Leverage, Return On Assets dan Ukuran Perusahaan Pada Penghindaran Pajak." ISSN : 2302 – 8556.
- ✓ dos Santos, A. C., & Ning, C. M. (2013). Tax sovereignty, tax competition and the base erosion and profit shifting concept of permanent establishment. *EC tax review*, 25(5/6).

- ✓ Farhan, N. H., Alhomidi, E., Almaqtari, F. A., & Tabash, M. I. (2019). Does corporate governance moderate the relationship between liquidity ratios and financial performance? Evidence from Indian pharmaceutical companies. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 8(3), 144-144.
- ✓ Kim, O. (2021). The impact of economic sanctions on audit pricing. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 17(2), 100257.
- ✓ Kroes, J. R., & Manikas, A. S. (2014). Cash flow management and manufacturing firm financial performance: A longitudinal perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 37-50.
- ✓ Lam, A. L. M. Y. (2019). An analysis of the effect between firm's performance and determinant of liquidity ratio of Revlon Incorporation in cosmetic industry.
- ✓ Nurlaela, S., Mursito, B., Kustiyah, E., Istiqomah, I., & Hartono, S. (2019). Asset turnover, capital structure and financial performance consumption industry company in Indonesia stock exchange. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 9(3), 297.
- ✓ Odoemelum, E. P. (2022) EFFECT OF COMPANY INCOME TAX ON FIRM PERFORMANCE OF COMPANIES IN NIGERIA., *JOURNAL OF ACCOUNTING, BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES*, VOLUME 6, NUMBER 2
- ✓ Sankarganesh, K., & Shanmugam, K. R. (2023). Effect of corporate income tax on investment decisions of Indian manufacturing firms. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 28(1), 156-175.
- ✓ Setiyani, A. I. (2018). ANALYSIS OF LIQUIDITY RATIO FINANCIAL STATEMENTS IN PT. FINANSIA MULTI FINANCE (CREDIT PLUS) TO ASSESS COMPANY PERFORMANCE. *JOSAR (Journal of Students Academic Research)*, 3(1), 114-124.
- ✓ Setyobudi, I., Bambang, Yudha, A.S., and Abim Wafirli, S.Ak. (2017). The Influence of Profitability, Leverage, Firm Size and Capital Intensity Towards Tax Avoidance. *International Journal of Accounting and Taxation*, 5(2) :41-33
- ✓ Suandi, Erly. (2011). *Hukum Pajak*. Edisi 4 (pp. 75-50). Salemba Empat. Jakarta.
- ✓ Sunjoko, M. I., & Arilyn, E. J. (2016). Effects of inventory turnover, total asset turnover, fixed asset turnover, current ratio and average collection period on profitability. *Jurnal Bisnis dan Akuntansi*, 18(1), 79-83.
- ✓ Yazdanfar, D. (2013). Profitability determinants among micro firms: Evidence from Swedish data. *International Journal of Managerial Finance*, 9(2), 150–160.